

ชื่อเรื่อง สภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของครูตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับการศึกษาภาคบังคับ

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดรณี จำปาทอง

ปีที่แล้วเสร็จ 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูโดยพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างหลักคิดของหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา (2) ศึกษาความคิดเห็นของครู และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียน (3) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา และ (4) นำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการพัฒนาหลักสูตรในครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานซึ่งใช้ทั้งระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับการศึกษาภาคบังคับ (ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3) และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 150 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างเป็นระบบ เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นของครู และแบบสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ครูและศึกษานิเทศก์ดังกล่าว จำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ครู และแบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) สภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูไม่สอดคล้องกับหลักคิดของหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามที่คาดหวัง ทั้ง ๆ ที่ครูและศึกษานิเทศก์มีความเข้าใจหลักสูตรแกนกลางฯ และการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรในระดับมากก็ตาม ครูมักจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาแนวทางตามหนังสือของสำนักพิมพ์เป็นหลัก โดยเน้นวิธีสอนแบบบรรยาย การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการยังทำได้น้อย และมักวัดและประเมินผลด้านความรู้มากกว่าทักษะการคิด (2) ครูและศึกษานิเทศก์เห็นด้วยในระดับมากกับหลักการของหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นโลกยุคข้อมูลข่าวสารมากกว่าหลักสูตรแบบยึดเนื้อหาที่กำหนดมาจากกระทรวงศึกษาธิการเหมือนในอดีต โดยมีความพึงพอใจระดับมากในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (3) ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา สำคัญได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านบทบาทของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้ระบบงานวิชาการของโรงเรียนอ่อนแอ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยทั่วไปจึงตกต่ำ และ (4) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการพัฒนาหลักสูตรในครั้งต่อไป มีประเด็นสำคัญคือ (4.1) การพัฒนาครูและสนับสนุนการทำงานของครูอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง และ (4.2) การพิจารณาทบทวนหลักสูตรเพื่อการพัฒนาในระยะต่อไป ได้แก่ การมุ่งพัฒนาหลักสูตรแบบอิงมาตรฐานต่อไป และการปรับลดเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนทั้งภายในกลุ่มสาระและระหว่างกลุ่มสาระ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การศึกษาภาคบังคับ

Research Title: The State of Instructional Management of Teachers in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area Based on the National Basic Education Curriculum, B.E. 2551 at the Compulsory Education Level
Researcher: Assistant Professor Dr. Darunee Jumpatong
Year: 2016

Abstract

The purposes of this research were (1) to investigate the current state of social studies instructional management of teachers to determine whether or not their social studies instructional management was in accord with the underlying concepts and expectation of the National Basic Education Curriculum, B.E. 2551; (2) to study the opinions of teachers and educational supervisors regarding the actual practice in school of social studies instructional management based on the National Basic Education Curriculum, B.E. 2551; (3) to study the problems, obstacles and limitations in social studies instructional management; and (4) to propose the guidelines for further development of social studies instruction based on the National Basic Education Curriculum, B.E. 2551, and for consideration in social studies curriculum development in the future.

This study was a mixed-method research employing both the quantitative and qualitative research methodologies. In the quantitative research, the research sample consisted of 150 teachers teaching in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area at the compulsory education level (Prathom Suksa I to Mathayom Suksa III) in basic education schools and educational supervisors in charge of the Learning Area under the Office of the Basic Education Commission, obtained by systematic random sampling. The employed research instruments comprised a questionnaire on teacher's opinions and a questionnaire on educational supervisor's opinions. Statistics for data analysis were the percentage, mean, and standard deviation. In the qualitative research, the key informants were 18 purposively selected social studies teachers and educational supervisors purposively selected for in-depth interviews. The research instruments were a semi-structured interview form for teachers and a semi-structured interview form for educational supervisors. Data were analyzed with content analysis.

The research findings were as follows: (1) the current practice of teachers regarding social studies instructional management was not in accord with the underlying concepts and expectation of social studies instruction as prescribed in the National Basic Education Curriculum, B.E. 2551, even though social studies teachers and educational supervisors had high level of comprehension in the National Basic Education Curriculum and the designing of learning units based on the Curriculum; the teachers tended to organize their social studies instruction based on guidelines in textbooks published by private publishers; the prevalent method of instruction was the lecturing method while integrated teaching was rarely practiced; also, evaluation of learning outcomes tended to focus on knowledge rather than on thinking skills; (2) the teachers and educational supervisors agreed at the high level with the principles of standard-based curriculum which had been responsive to the information-based society at present rather than the former content-based curriculum prescribed by the Ministry of Education as in the past; thus, they were highly satisfied with the National Basic Education Curriculum, B.E. 2551 in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area; (3) the main problems, obstacles and limitations in social studies instructional management were those concerning the curriculum itself, curriculum implementation, roles of educational supervisors and school principals, all of which contributed to the weakening of the school academic system and the relatively poor student achievements; and (4) regarding the guidelines for further development of social studies instruction based on the National Basic Education Curriculum, B.E. 2551, the following points were proposed: (4.1) the school should seriously and continuously develop the teachers and support them on their work performance; and (4.2) the curriculum should be reviewed for further development including the continued emphasis on the enhancement of standard-based curriculum, and the reduction of some overlapping contents within and among the learning areas.

Keywords: instructional management / Social studies, Religion and Culture / National Basic Education Curriculum, B.E. 2551 / compulsory education